

Turystyka zainteresowań w Krakowie – klasyfikacja i inwentaryzacja oferty

1. Wstęp

Turystyka zainteresowań nie jest terminem powszechnie stosowanym w literaturze turystycznej; nie stworzono dotąd definicji, która określałaby jego zakres i przedmiot. Występujący w literaturze zagranicznej termin *special interest tourism* jest współcześnie zbyt pojemny, stosowany jest bowiem dla określenia wszystkich segmentów rynku turystycznego, wyróżniających się tematycznie, które powstały w wyniku zaspokajania określonych potrzeb bardziej wymagających turystów. Termin *special interest tourism* zawiera w sobie m. in. takie formy turystyki jak turystyka sportowa, turystyka przygodowa, ekoturystyka, turystyka zdrowotna, turystyka edukacyjna, turystyka kulturowa, turystyka seniorów itp.

Termin **turystyka zainteresowań** dla potrzeb niniejszego opracowania będzie rozumiany dużo bardziej wąsko, jako **wyjazdy turystyczne związane ściśle z realizacją zainteresowań (hobby)**¹.

Osoby posiadające hobby dysponują w określonej dziedzinie znacznie bardziej pogłębioną wiedzą niż przeciętny człowiek. Mając ściśle ukierunkowane zainteresowania, potrzebują i poszukują specyficznych informacji, miejsc, przedmiotów, usług i osób, które umożliwią realizację życiowej pasji. Należy podkreślić, że osoby posiadające hobby są w stanie poświęcać określonej dziedzinie wiele czasu, energii, a niekiedy również znaczące środki finansowe. Realizacja pasji może odbywać się poprzez życie zawodowe, zazwyczaj jednak odbywa się w czasie wolnym, a w wielu dziedzinach zainteresowań wymarzoną sposobem ich realizacji jest wyjazd turystyczny.

Pól zainteresowań, które można realizować podczas i dzięki wyjazdom turystycznym jest bardzo wiele. Do najbardziej znanych należą: obserwowanie natury ożywionej, odnajdywanie okazów i eksploracja przyrody nieożywionej (poszukiwanie okazów geologicznych, speleologia) uprawianie sportów (np. nurkowanie na rafach koralowych, surfing na najwyższych falach na świecie), poszukiwanie kontaktu z osobistościami i autorytetami (wyjazdy na koncerty, wydarzenia z udziałem sławnych osób), odwiedzanie miejsc i instytucji interesujących pasjonatów historii, archeologii, militariów, techniki, architektury, astronomii (np. wyjazdy celu zaobserwowania wyjątkowych zjawisk tj zaćmienia słońca), wyjazdy w celu realizacji pasji artystycznych (np. plenery fotograficzne) i inne. Jest to więc grupa bardzo niejednorodna pod względem typów obiektów i miejsc uznawanych za atrakcyjne – łączy je jednakże ogólny cel wyjazdu, jakim jest realizacja specjalistycznych zainteresowań.

Wyjazdy turystyczne związane ściśle z realizacją określonych zainteresowań (hobby) nie mieszczą się w głównych nurtach strumieni ruchu turystycznego. Dzieje się tak zarówno z powodu odmienności celów w tego rodzaju wyjazdach, odmienności obiektów uznawanych za atrakcyjne, jak i, często, odmienności odwiedzanych miejsc.

---

¹ W opracowaniach obcojęzycznych pojawia się termin *hobby tourism* – jest jednak bardzo rzadko stosowany.

Turystyka zainteresowań postrzegana jest zazwyczaj jako ta o typowo niszowym charakterze, uprawiana przez niewielkie grupy pasjonatów. Mała skala tego ruchu sprawia, że zazwyczaj cieszy się on niewielkim zainteresowaniem ze strony branży turystycznej. Niektóre jednak formy realizacji zainteresowań podczas wyjazdów turystycznych rozwinęły się na większą skalę, przez co zyskały popularność i doczekały się nawet opracowań i definicji naukowych. Do takich zainteresowań zaliczyć można np. *birdwatching* – wyjazdy pasjonatów i sympatyków ornitologii w celu obserwowania ptaków, zwłaszcza ich rzadkich gatunków, w ich naturalnym środowisku.

W sytuacji, gdy wzrasta liczba osób skłonnych realizować dany typ zainteresowań podczas wyjazdu turystycznego, zwłaszcza, gdy wiąże się to z dużą motywacją, sprzyjającą przeznaczaniu na ten cel znacznych środków finansowych, pojawiają się biura podróży i inne podmioty, specjalizujące się w tworzeniu oferty turystycznej przeznaczonej dla takich osób. Należy jednak podkreślić, że, jak wspomniano wyżej, turystyka zainteresowań jest uprawiana przez pasjonatów, a więc osoby, które w danej dziedzinie już posiadają specjalistyczną wiedzę lub wyjeżdżają w celu pogłębienia wiedzy w danej dziedzinie. Obsługa tego ruchu wymaga wobec tego zaangażowania również specjalistów i pasjonatów – jest to jeden z czynników ograniczających w niektórych dziedzinach rozwój tego ruchu.

W większości przypadków zaspokajanie potrzeb osób o specjalistycznych zainteresowaniach dokonuje się poprzez własną inicjatywę i aktywność tych osób, działalność grup hobbyistycznych, kół zainteresowań, stowarzyszeń lub działalność instytucji publicznych (szkoły, muzea itp). Przyczyną, jak i warunkiem istnienia takiej sytuacji jest ograniczona liczebność osób chcących korzystać z oferty tych podmiotów.

Mała skala uczestnictwa w turystyce zainteresowań sprawia, że pojawia się ona rzadko lub na marginesie rozważań na temat możliwości aktywizacji regionu poprzez turystykę. Jeżeli już tak się dzieje – zazwyczaj ma to miejsce w ośrodkach, gdzie turystyka nie ma szansy rozwoju na skalę masową, a nieliczne atrakcje turystyczne nie mają szansy zainteresować szerszego kręgu odbiorców.

Wydaje się jednak, że turystyka zainteresowań jest niesłusznie marginalizowana, biorą pod uwagę współczesne trendy na rynku turystycznym.

Podróżowanie jest obecnie zjawiskiem powszechnym, przez co podróżujący stają się coraz bardziej świadomi i obeznani z kulturą i środowiskiem odwiedzanych miejsc. Z tego m. in. względu główna uwaga uczestników podróży przenosi się na własne, osobiste przeżycia i doznania w czasie podróży (*Tourism trends...* 2006). Wskazuje się, że potrzeba przeżyć („głód przeżyć”) jest jedną z podstawowych cech charakteryzujących współczesną turystykę (Richards, Wilson 2006). Zwraca się ponadto uwagę na wzrastającą rolę czynników wewnętrznych, takich jak potrzeba samorozwoju i ekspresji w decydowaniu o kształcie i kierunku podróży. Trend ten, w powiązaniu z brakiem czasu w codziennym życiu wielu ludzi na podejmowanie działań kreatywnych, rozwijanie zainteresowań, zyskiwanie nowych i doskonalenie umiejętności, sprawia, że pojawia się coraz większe zapotrzebowanie m. in. na tzw. turystykę kreatywną (*Tourism trends...* 2006).

„Turystyka kreatywna – oferuje turystom możliwość rozwijania ich potencjału kreatywnego poprzez aktywne uczestnictwo w kursach lub poprzez innego rodzaju inicjatywy pozwalające zdobyć

doświadczenia o charakterze edukacyjnym oferowane w miejscach będących celem przyjazdów turystycznych” (Richards, Wilson 2006).

Obecne trendy na rynku turystycznym, wskazują wzrastającą potrzebę indywidualizacji przeżyć turystycznych, odwrócenie od standaryzacji produktów turystycznych.

Oferta z zakresu turystyki zainteresowań pozwala odpowiedzieć na zapotrzebowanie wynikające z trendów zachodzących we współczesnej turystyce. Daje to szansę popularyzacji walorów i oferty, przeznaczonych do tej pory dla wąskiej grupy pasjonatów, wśród szerszej grupy turystów, dla których stanowią one mogłą uzupełnienie i wzbogacenie oferty podstawowej. Oferta z zakresu turystyki zainteresowań, poprzez swoją różnorodność i odmienność może stać się znakomitym uzupełnieniem programu pobytu turystycznego i wyróżnikiem spośród innych, standardowych produktów, a zatem stanowić może o przewadze konkurencyjnej przedsiębiorstw turystycznych i regionów turystycznych.

W „**Strategii rozwoju turystyki w Krakowie na lata 2006-2013**” także zauważa się *występowanie spadku popytu ze strony turystów na produkty standardowe wobec wzrostu zapotrzebowania na autentyczność, indywidualizm i wrażenie wyjątkowości.* Zauważa się konieczność różnicowania oferty turystycznej, w sposób umożliwiający turystyce stworzenie indywidualnego pakietu atrakcji i usług.

Wśród produktów turystycznych Krakowa, w dokumencie tym po raz pierwszy wyróżniono także produkt: „Edukacja, realizacja zainteresowań, rozwój osobisty”, co podkreśla nową, ważniejszą rangę i miejsce turystyki zainteresowań w ofercie turystycznej miasta. Dokument ten podkreśla zamiar rozwijania tej formy turystyki przez władze miasta.

Powstała zatem potrzeba inwentaryzacji istniejącej oferty z zakresu turystyki zainteresowań, jak również jej uporządkowania, z uwagi na dużą różnorodność, poprzez określenie jej typów i form.

Inwentaryzacja istniejącej oferty wydaje się szczególnie potrzebna z uwagi na dotychczasowy niekomercyjny charakter znaczącej części oferty, z czym wiąże się brak lub ograniczony zakres promocji tej oferty, a w rezultacie mała dostępność informacji o jej występowaniu dla branży turystycznej i samych turystów. Brak informacji jest jednym z podstawowych ograniczeń popularyzacji oferty z zakresu turystyki zainteresowań.

2. Propozycja klasyfikacji oferty z zakresu turystyki zainteresowań

W celu uporządkowania informacji o istniejącej w Krakowie ofercie z zakresu turystyki zainteresowań, proponuje się stworzenie klasyfikacji tej oferty, przy wykorzystaniu 2 kryteriów podziału:

- 1. zakres tematyczny zainteresowań turystów**
- 2. forma (rodzaj) oferty.**

W przypadku Krakowa proponuje się wydzielenie w obrębie pierwszego kryterium następujących **zakresów zainteresowań**:

- A. Fauna i flora, przyroda nieożywiona, ochrona środowiska
- B. Zjawiska chemiczne i fizyczne, inne nauki ścisłe
- C. Historia regionu, historia Polski, socrealizm
- D. Rozwój osobisty, poszukiwanie prawdy o życiu i świecie,
- E. Spotkania z osobistościami
- F. Rozwijanie talentów artystycznych
- G. Ciekawość świata, głód wiedzy, nowe horyzonty
- H. Etnografia, inne kultury, kulinaria
- I. Osiągnięcia techniki, obiekty przemysłowe i poprzemysłowe, militaria

Zaproponowana lista zawiera wybrane obszary zainteresowań, które uznano za możliwe do zrealizowania w Krakowie, w sposób i w stopniu mogącym przyciągnąć turystów, jako odbiorców oferty.

W obrębie drugiego kryterium proponuje się wydzielenie następujących **rodzajów oferty**, która proponowana jest przez instytucje w Krakowie:

- a. wykłady
- b. kursy, warsztaty
- c. szlaki, wycieczki
- d. obiekty, instytucje, miejsca
- e. imprezy

3. Turystyka zainteresowań w Krakowie – inwentaryzacja oferty

Inwentaryzacji oferty z zakresu turystyki zainteresowań dokonano w formie tabelarycznej (tab. 1) wraz z uzupełnieniem tekstowym, zawierającym przede wszystkim odniesienie do stron internetowych prezentujących ofertę.

Należy podkreślić, że występująca oferta bardzo często nie ma charakteru stałego, może być oferowana nieregularnie, a niekiedy jednorazowo. Ta sytuacja utrudnia jej inwentaryzację. Z tego względu w wielu przypadkach w inwentaryzacji uwzględniono nie konkretną propozycję spędzania czasu, z uwagi na jej efemeryczność, lecz instytucję, która mniej lub bardziej regularnie przedstawia propozycje z zakresu realizacji zainteresowań. Taka sytuacja ma miejsce w przypadku m. in. spotkań i imprez organizowanych przez ośrodki kultury w Krakowie.

W niektórych wypadkach oferta jest dostępna wyłącznie na zamówienie, przy czym krąg odbiorców może być z góry ograniczony (np. zwiedzanie kombinatu metalurgicznego Mittal Steel obecnie jest praktycznie niedostępne dla odwiedzających z zagranicy).

W inwentaryzacji pominięto propozycje realizacji zainteresowań, które trwają przez dłuższy okres (np. kursy całoroczne). Zakłada się bowiem, że nie są one dostępne dla turystów. Zwrócono uwagę przede wszystkim na oferty, których czas trwania nie przekracza 1 miesiąca.

Warto wspomnieć ponadto o przyjazdach do miasta osób, które w związku z wykonywaniem pracy zawodowej, zwłaszcza naukowej, podróżują w celu pogłębienia własnej wiedzy, realizacji studiów, spotkania specjalistów z danej dziedziny, zbierania materiałów do prac naukowych, itp. Realizacja głównego celu podróży zajmują się wówczas ośrodki naukowe, niejednokrotnie przygotowując jednorazowo specjalny program pobytu dla konkretnej osoby lub grupy osób. W Krakowie, z uwagi dużą liczbę ważnych centrów naukowych i badawczych, ruch ten, choć niewielki, jest zauważalny. Z uwagi jednak na to, iż oferta w tym wypadku ma charakter specyficzny i często jednorazowy, a także ponieważ realizowana jest wyłącznie na zamówienie oraz dla osób ze stosunkowo zamkniętego kręgu odbiorców, nie została ona uwzględniona w inwentaryzacji.

Tab. 1. Inwentaryzacja oferty z zakresu turystyki zainteresowań w Krakowie

Forma (rodzaj) oferty	wykłady	warsztaty /kursy /lekcje	szlaki, trasy turystyczne	obiekty, instytucje, miejsca	imprezy
Zakres zainteresowań					
Fauna, flora, przyroda nieożywiona ochrona środowiska	Akademia Ochrony Przyrody PAN (H)	Stacja Doświadczalna Katedry Hodowli Owiec i Kóz na Bielanach AR w Krakowie (Z)	wycieczki organizowane przez Małopolskie Towarzystwo Ornitologiczne (H)	Ogród Botaniczny Ogród Zoologiczny Muzeum Geologiczne UJ Muzeum Przyrodnicze PAN (oceanarium) Muzeum Paleobotaniczne PAN (Z) Muzeum Antropologiczne UJ (Z) Rezerwat geologiczny Bonarka Rezerwat Bielańskie Skałki Rezerwat Panieńskie Skały Rezerwat Skałki Przegorzalskie Rezerwat Skołczanka Łąki Nowohuckie Uroczysko w Rząsce Zalew Bagry Okolice Kamieniołomu Liban Łąki w Kostrzu Łąki w Toniach	Krakowski Festiwal Recyclingu
Zjawiska fizyczne i chemiczne Inne nauki ścisłe	Techniczny Uniwersytet Otwarty AGH (H)	Muzeum Inżynierii Miejskiej (Z)		<i>Ogród Doświadczeń im. S. Lema</i> Obserwatorium Astronomiczne UJ (Z) Muzeum Inżynierii Miejskiej Muzeum UJ Collegium Maius – wystawa „świat zmysłów”	Festiwal Nauki w Krakowie
Historia Krakowa,	Instytut Pamięci Narodowej	Muzeum Historyczne	Szlak Twierdzy Kraków	Muzeum Historyczne	

regionu, historia Polski Socrealizm		Miasta Krakowa (Z)	Red Star Tour (Cool Tour Company) Communism Tours (Crazy Guides) Communist Tour – Nowa Huta (Syrenka) Nowa huta - Modern Poland and its communist past (Jan-Pol)	Miasta Krakowa Muzeum Armii Krajowej Muzeum UJ Collegium Maius	
Spotkania z osobistościami	„Kawiarnia naukowa” Polskiej Akademii Umiejętności (H)	2007 r. - Obchody setnej rocznicy śmierci Stanisława Wyspiańskiego (H)	Szlak Ścieżkami Jana Pawła II Szlak Stanisława Wyspiańskiego Szlak Jana Matejki Krakowski Szlak Generała Bema	Muzeum S. Wyspiańskiego Muzeum J. Mehoffera Dom Jana Matejki Piwnica Pod Baranami Krypty w Katedrze na Wawelu Krypta Zasłużonych w kościele OO. Paulinów na Skałce Cmentarz Rakowicki	Dni Tischnerowskie
Rozwój osobisty/ wewnętrzny, poszukiwanie prawdy o życiu i świecie	Dominikańska Szkoła Wiary (H)	Warsztaty Ośrodka Twórczego Rozwoju Aletheia (H) Warsztaty psycholog. firmy Arche (H) Warsztaty Rozwoju Osobistego Instytutu Terapii Gestalt (H) Warsztaty Pracowni Rozwoju Osobistego Poskrzydła (H)			Rozwojowo-rozrywkowy festiwal dla kobiet PROGRESSteron
Rozwijanie talentów artystycznych		Warsztaty Ośrodka Twórczego Rozwoju Aletheia (H) Szkoła Kreatywnej Fotografii – warsztaty (H) Kursy w Akademii Fotografii (H) Warsztaty Tańca Studia Tańca Styl (H) Warsztaty tańca w studiu		Nowohuckie Centrum Kultury Ośrodek Kultury im. C.K.Norwida Śródmiejski Ośrodek Kultury Centrum Kultury Dworek Białoprądnicki Dom Kultury Podgórze	Warsztaty Gospel

		Ananday (H) Artystyczna Alternatywa – kursy (H) Warsztaty aktorskie w CSW Solvay (S) Międzynarodowa Letnia Akademia Sztuki w Willi Decjusza (S)			
Ciekawość świata, głód wiedzy, nowe horyzonty	„Kawiarnia naukowa” Polskiej Akademii Umiejętności (H) Wykłady otwarte PAT (H) Techniczny Uniwersytet Otwarty AGH (H)	College for New Europe (S) Democracy & Divercity (S)			
Etnografia, inne kultury, kulinaria	spotkania organizowane przez Instytut Filologii Wschodniosłowiańskiej UJ (H)	Kurs j. polskiego Varia Centrum (Z) Szkoła Języka i Kultury Polskiej UJ Spotkania z Japonią, kursy artystyczne w Centrum Manggha (Z) Programy Letnie Centrum Kultury Żydowskiej (S) Galicyjska Szkoła Smaku (H) Warsztaty i lekcje w Starej Synagorze (Z)	Szlak zabytków żydowskich	Instytut Cervantesa Instytut Francuski Goethe-Institut British Council Centrum Manggha Centrum Kultury Żydowskiej	Festiwal Kultury Żydowskiej Bajit Chadasz Festiwal Pierogów Festiwal Zupy Dni Kultury Białoruskiej
Osiągnięcia techniki, obiekty przemysłowe i poprzemysłowe, militaria	Techniczny Uniwersytet Otwarty AGH (H)	Muzeum Inżynierii Miejskiej (Z)	Krakowski Szlak Techniki Szlak Twierdzy Kraków	Huta Mittal Steel (Z) Elektrociepłownia Kraków (Z) Muzeum Inżynierii Miejskiej Muzeum Lotnictwa Polskiego Muzeum Historii AGH	

H – oferta realizowana zgodnie z ustalonym harmonogramem rocznym lub półrocznym

Z – oferta dostępna na zamówienie, konieczne jest uzgodnienie terminu lub uzyskanie zgody

S – oferta aktualna tylko we wskazanych terminach lub okresach w ciągu roku, powtarzana regularnie lub nieregularnie

A. Fauna, flora, przyroda nieożywiona, ochrona środowiska

Akademia Ochrony przyrody PAN – (H)

<http://www.iop.krakow.pl/iop/iop.asp?0710>

Wykłady Otwarte

miejsce: Instytut Ochrony Przyrody PAN w Krakowie, al. Mickiewicza 33, I piętro, sala konferencyjna. Uczestnictwo w wykładach jest nieodpłatne. W trakcie każdego spotkania proponowane są 4 wykłady (z dyskusją warsztatową) w dwóch głównych blokach tematycznych: Biologiczno-ogólnocywilizacyjne aspekty ochrony przyrody i Filozoficzno-teologiczne aspekty ochrony przyrody

Stacja Doświadczalna Katedry Hodowli Owiec i Kóz na Bielanach AR w Krakowie – (Z)

http://www.ar.krakow.pl/zoo/stacja_khoik.html

miejsce: ul. Rędziny 1, 30-274 Kraków, tel. (012) 429-75-47

W Stacji odbywają się zajęcia dydaktyczne dla studentów Akademii Rolniczej Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt, Rolniczo-Ekonomicznego, Agrotechnologii oraz dla studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego, jak również szkolenia i warsztaty tematyczne z zakresu organizacji i technologii produkcji owczarskiej. Z bazy doświadczalnej Stacji korzysta też wiele szkół średnich Krakowa prowadząc tam zajęcia z przedmiotu biologia.

Małopolskie Towarzystwo Ornitologiczne – (H) (Z) (O)

<http://www.mto-kr.pl/>

Wycieczki ornitologiczne w dniach określonych harmonogramem na terenie miasta i jego okolic. Czas trwania: 2-4 godzin.

Ogród Botaniczny Uniwersytetu Jagiellońskiego

<http://www.ogrod.uj.edu.pl/>

ul. Kopernika 27, 31-501 Kraków

Dostępny codziennie, możliwe zwiedzanie z przewodnikiem dla grup. W Ogrodzie prowadzona jest działalność edukacyjna oraz kulturalna.

Ogród Zoologiczny

<http://zoo-krakow.pl/>

ul. Kasy Oszczędności Miasta Krakowa 14
30-232 Kraków

Muzeum Geologiczne PAN

<http://www.ing.pan.pl/muzeum/indeksm.htm>

Ośrodek Badawczy w Krakowie ING PAN ul. Senacka 3
Czynne w wybrane dni tygodnia.

Muzeum Geologiczne Instytutu Nauk Geologicznych UJ – (Z)

<http://www.uj.edu.pl/ING/museum/index.html>

http://www.wirtualny.krakow.pl/kultura/instytucje/?INS_TYP=2&INS_ID=184

ul. Oleandry 2A

Zwiedzanie możliwe po wcześniejszym uzgodnieniu terminu

Muzeum Przyrodnicze PAN w Krakowie (oceanarium)

<http://www.isez.pan.krakow.pl/museum/museum.htm>

ul. św. Sebastiana 9

Muzeum Paleobotaniczne – (Z)

<http://ptb.ib-pan.krakow.pl/instytut/RAMKI.HTM>

Zakład Paleobotaniki IB PAN w Krakowie

ul. Iubicz 46

Zwiedzanie w wybrane dni tygodnia po wcześniejszym uzgodnieniu terminu

Muzeum Antropologiczne UJ – (Z)

<http://darwin.iz.uj.edu.pl/iz/anthropology/muzeum.html>

instytut Zoologii UJ

Zwiedzanie możliwe po wcześniejszym uzgodnieniu terminu

Muzeum Zoologiczne Collegium Zoologicum UJ

<http://www3.uj.edu.pl/MZ/>

http://www.wirtualny.krakow.pl/kultura/instytucje/?INS_ID=217&INS_TYP=4

ul. Ingardena 6

Collegium Iuridicum Uj ul. Grodzka 53

Wystawy są udostępniane w wybrane dni tygodnia

Rezerwat geologiczny Bonarka

przedmiot ochrony: rezerwat geologiczny, uskoki geologiczno - tektoniczne, powierzchnie abrazyjne, odsłonięte utwory jurajskie, kredowe i trzeciorzędowe

Rezerwat Bielańskie Skałki

przedmiot ochrony: spontaniczne procesy sukcesji biocenoz leśnych na skalistym, dawniej pozbawionym lasu terenie

Rezerwat Panięskie Skały

przedmiot ochrony: wąwóz jurajski z wychodniami skał wapiennych, naturalny las bukowy i grądowny

Rezerwat Skałki Przegorzalskie

przedmiot ochrony: skała z roślinnością kserotermiczną

Rezerwat Skolczanka

przedmiot ochrony: zrębowe wzgórze wapienne ze zróżnicowanymi biocenozami, stanowisko fauny środowisk kserotermicznych, w tym rzadkich i zagrożonych gatunków owadów

Łąki Nowohuckie

Obszar chroniony w formie użytku ekologicznego. Utworzony został w celu ochrony półnaturalnych zbiorowisk roślinnych (łąk podmokłych) w dolinie Wisły z całym ich bogactwem gatunkowym

Uroczysko w Rząsce

Celem utworzenia użytku była ochrona fiołka bagiennego - gatunku wpisanego do Polskiej Czerwonej Księgi Roślin w kategorii "zagrożony wyginięciem". Ponadto użytk chroni pozostałości ekosystemów leśnych (zbiorowiska łągi olszowego), wodnych - cieków wodnych mających swój początek na południowo-zachodnim stoku wzniesienia Pasternik, dawnych stawów dworskich, które w wyniku sukcesji przekształciły się w zbiorowiska roślin szuwarowych, nieużytkowanych płątów pastwisk oraz łąk świeżych.

Zalew Bagry

Zalew Bagry to jeden z większych zbiorników wodnych położonych w granicach Krakowa. Brzegi zalewu porośnięte są szuwarem trzcinowym i pałkowym. Stwarza to dogodne warunki do gniazdowania ptaków wodnych.

Okolice Kamieniołomu Liban

Nieczynne wyrobisko wapienia o dużych walorach krajobrazowych, przyrodniczych i kulturowych. W spągu kamieniołomu znajdują się dwa zbiorniki wodne stanowiące ostoje ptactwa wodnego. Pozostała część dna porośnięta przez rośliny wilgociolubne takie jak pałka wodna, wierzby. Krawędzie kamieniołomu od strony zachodniej porośnięte są drzewami. Po stronie zachodniej za ulicą Swoszowicką znajduje się kompleks leśny stanowiący ostoję ptaków - m.in. drapieżnych (myszołów).

Łąki w Kostrzu

Obszar położony pomiędzy Skotnikami, Kostrzem i Pychowicami to jedno z miejsc na terenie Krakowa, gdzie do dziś zachował się kulturowy krajobraz charakteryzujący się bogactwem zasobów przyrodniczych i historycznych.

Łąki w Toniach

Tonie to największe łąki w Krakowie (395 ha). Zamieszkuje tam 90 gatunków ptaków, wśród których są rzadkie i ginące okazy, np. derkacz (zagrożony wyginięciem w skali światowej) i dzierzba gąsiorek (zagrożona w Europie), a także płazy: traszka zwyczajna, rzekotka drzewna, żaba jeziorowa oraz cenne rodzaje motyli: czerwończyk fioletek i czerwończyk nieparek

Krakowski Festiwal Recyklingu

Krakowski Festiwal Recyklingu jest to impreza poświęcona promocji zbiórki surowców wtórnych oraz możliwości ich wykorzystania. Ideą Festiwalu jest promowanie recyklingu jako szansy na rozsądne i ekologiczne gospodarowanie ograniczonymi zasobami naturalnymi Ziemi. Stałymi elementami imprezy są: zbiórka surowców wtórnych na Błoniach oraz budowa konstrukcji z surowców wtórnych. Imprezie towarzyszą koncerty.

Organizator: Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska UMK

Impreza organizowana jest raz do roku, w maju lub w czerwcu.

B. Zjawiska fizyczne i chemiczne, Inne nauki ścisłe

Ogród Doświadczeń im. S. Lema (w trakcie tworzenia)

Park edukacyjny
Park Lotników, Czyżyny

Techniczny Uniwersytet Otwarty AGH (H)

<http://www.tuo.agh.edu.pl/>

Kraków, Al. Mickiewicza 30, Aula, paw. A-0, lp.

Obserwatorium Astronomiczne UJ (Z)

<http://www.oa.uj.edu.pl/travel.pl.html>

ul. Orla 171

Obiekt dostępny w wybranych dniach tygodnia po wcześniejszym uzgodnieniu terminu

Muzeum Inżynierii Miejskiej

<http://www.mimk.com.pl/>

ul. św. Wawrzyńca 15

Muzeum oprócz ekspozycji stałych oferuje lekcje muzealne dla dzieci i młodzieży, realizowane na zamówienie

Festiwal Nauki w Krakowie

<http://www.festiwalnauki.krakow.pl/>

Impreza popularnonaukowa organizowana przez wszystkie krakowskie państwowe szkoły wyższe. Impreza odbywa się raz do roku, w maju. Najważniejszą jej częścią są prezentacje w namiotach na Rynku Głównym w Krakowie.

C. Historia Krakowa, regionu, historia Polski, Socrealizm

Instytut Pamięci Narodowej (H)

<http://www.ipn.gov.pl/portal/pl/107/1087/>

wykłady otwarte pracowników IPN Oddział w Krakowie

miejsce: Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli, ul. Garbarska 1, sala 3, godz. 14.30–16.00

Muzeum Historyczne Miasta Krakowa

<http://www.mhk.pl/>

Oprócz ekspozycji stałych i czasowych Oddział Muzeum prowadzi liczne lekcje i warsztaty muzealne.

Muzeum Armii Krajowej

<http://www.muzeum-ak.krakow.pl/index.php>

ul. Wita Stwosza 12

Ekspozycje dostępne w wybranych dniach tygodnia. Muzeum proponuje lekcja muzealne dla grup szkolnych

Muzeum UJ Collegium Maius

<http://www3.uj.edu.pl/Muzeum/>

ul. Jagiellońska 15, 31-010 Kraków

Muzeum czynne codziennie z wyjątkiem niedzieli i świąt. Zwiedzanie ekspozycji stałej wyłącznie z przewodnikiem. Zalecana wcześniejsza rezerwacja.

Szlak Twierdzy Kraków

http://www.krakow.pl/turystyka/trasy.php?id=trasy/szlak_twierdzy/trasa.html

Propozycja zwiedzania socjalistycznego dziedzictwa miasta proponowana przez biura podróży – oferta gł. dla turystów zagranicznych:

Communism Tours (Crazy Guides)

<http://www.crazyguides.com/>

Red Star Tour (Cool Tour Company)

<http://www.cooltourcompany.com/redstar.html>

Communist Tour – Nowa Huta (Syrenka)

<http://syrenka.ovh.org/nawahuta/>

Nowa huta - Modern Poland and its communist past (Jan-Pol)

http://www.janpol.com/en/oferta_promocje/224/260

D. Spotkania z osobistościami

„Kawiarnia naukowa” Polskiej Akademii Umiejętności (H)

http://www.pau.krakow.pl/kawiarnia_naukowa.htm

31-016 Kraków ul. Sławkowska 17

Dyskusje popularno-naukowe, otwarte dla szerokiej publiczności

2007 r. - Obchody setnej rocznicy śmierci Stanisława Wyspiańskiego

http://wyspianski.com.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=87&Itemid=85

Szlak Ścieżkami Jana Pawła II

<http://www.krakow.pl/turystyka/trasy/?id=jpii/trasa.html>

Szlak Stanisława Wyspiańskiego

Szlak Jana Matejki

w ofercie Stowarzyszenia Przewodników Miejskich po Krakowie <http://www.guide-cracow.pl/pl/trasy.html>

Krakowski Szlak Generała Bema

<http://www.krakow.pl/turystyka/trasy.php?id=trasy/bema/trasa.html>

Muzeum S. Wyspiańskiego w Kamienicy Szolayskich, Muzeum Narodowe w Krakowie

<http://www.muzeum.krakow.pl/Muzeum-Stanislaw-Wyspianskiego-w-kamienicy-Szolayskich.68.0.html>

ul. Szczepańska 11

Dom J. Mehoffera, Muzeum Narodowe w Krakowie

<http://www.muzeum.krakow.pl/Dom-Jozefa-Mehoffera.74.0.html>

ul. Krupnicza 26

Dom Jana Matejki

<http://www.muzeum.krakow.pl/Dom-Jana-Matejki.62.0.html>

nieczynny do odwołania

ul. Floriańska 41

Piwnica Pod Baranami

<http://www.piwnicapodbaranami.krakow.pl/>

Wawel – Krypta Wieszczów, Groby Królewskie

<http://www.wawel.diecezja.pl/dzial.php?id=zwiedzanie>

Krypta Zasłużonych w kościele OO. Paulinów na Skalce

<http://www.skalka.paulini.pl/index1.html>

Dni Tischnerowskie

http://www.tischner.pl/tisarch_07_dni2005.php

E. Rozwój osobisty/ wewnętrzny, poszukiwanie prawdy o życiu i świecie

Dominikańska Szkoła Wiary (H)

<http://www.szkolawiary.dominikanie.pl/krakow/plan.htm>

Wykłady odbywają się w Kapitularku Klasztoru Dominikanów, Kraków, ul. Stolarska 12

Warsztaty Ośrodka Twórczego Rozwoju Aletheia (H)

<http://www.aletheia.pl/>

Warsztaty psycholog. firmy Arche (H)

<http://www.arche.krakow.pl/>

Kraków, ul. Warneńczyka 10/15

Warsztaty Rozwoju Osobistego Instytutu Terapii Gestalt (H)

http://www.gestalt.pl/warsztaty_roz.html

Oddział Krakowski

Polskiego Stowarzyszenia Psychologów Praktyków

ul. Gwarna 2A, 30-693 Kraków

Warsztaty Pracowni Rozwoju Osobistego Poskrzydła (H)

<http://www.poskrzydla.rubikon.pl/oferta.htm>

Rozwojowo-rozrywkowy festiwal dla kobiet PROGRESSteron

<http://www.dojrzewalnia.pl/>

Warsztaty rozwoju osobistego dla kobiet o różnorodnej tematyce. Festiwal trwa 3 dni, organizowany jest raz do roku, na wiosnę lub jesienią.

F. Rozwijanie talentów artystycznych

Szkoła Kreatywnej Fotografii – warsztaty (H)

<http://www.ksa.edu.pl/main3.html>

Krakowskie Szkoły Artystyczne

Ul. Limanowskiego 5, 30-551 Kraków

Kursy w Akademii Fotografii (H)

<http://www.akademiafotografii.pl/kursy.aspx>

Kraków, ul. Grodzka 60

Warsztaty Studia Tańca Styl (H)

<http://studiostyl.com/>

Kraków, ul. Wybickiego 3a

Warsztaty tańca w Centrum Tańca Ananday (H)

<http://ananday.pl/>

Kraków, ul. Józefa 12

Artystyczna Alternatywa – kursy (H)

<http://www.art.krakow.pl/>

Al. Krasińskiego 20/5, 30-101 Kraków

Warsztaty aktorskie w CSW Solvay (H)

www.porywaczecial.art.pl

Maciej Adamczyk – Teatr Porywacze Ciało
CSW Solvay w Krakowie, ul. Zakopiańska 62

Warsztaty artystyczne w Willi Decjusza (H)

<http://www.villa.org.pl/index.php>

Stowarzyszenie Willa Decjusza
ul. 28 Lipca 1943 roku 17 A, Kraków

Nowohuckie Centrum Kultury

<http://www.nck.krakow.pl/>

Aleja Jana Pawła II 232, Nowa Huta, 31-913 Kraków

Ośrodek Kultury im. C.K. Norwida

<http://www.okn.edu.pl/>

31-959 Kraków, os. Górali 5

Śródmiejski Ośrodek Kultury

<http://www.lamelli.com.pl/>

ul. Mikołajska 2, Kraków

Centrum Kultury Dworek Białoprądnicki

<http://www.dworek.krakow.pl/>

ul. Papiernicza 2, Kraków

Dom Kultury Podgórze

<http://dkpodgorze.krakow.pl/>

ul. Krasickiego 18/20, Kraków

Warsztaty Gospel

<http://www.warsztaty.gospel.com.pl/>

Weekendowe warsztaty wokalne, odbywające się raz do roku, jesienią.

G. Ciekawość świata, głód wiedzy, nowe horyzonty

„Kawiarnia naukowa” Polskiej Akademii Umiejętności (H)

http://www.pau.krakow.pl/kawiarnia_naukowa.htm

31-016 Kraków ul. Sławkowska 17

Dyskusje popularno-naukowe, otwarte dla szerokiej publiczności

Wykłady otwarte PAT (H)

<http://www.pat.krakow.pl/dzialy.php?id=heraldyka08>

<http://www.pat.krakow.pl/dzialy.php?id=biblia08>

Kraków, ul. Franciszkańska 1

Techniczny Uniwersytet Otwarty AGH (H)

<http://www.tuo.agh.edu.pl/>

Kraków, Al. Mickiewicza 30, Aula, paw. A-0, lp.

**College for New Europe
Democracy & Diversity**

<http://www.mck.krakow.pl/view.php?id=5&idm=42>

Kursy letnie z zakresu polityki, kultury i zagadnień społecznych organizowane raz do roku przez Międzynarodowe Centrum Kultury, Rynek Główny 25, Kraków

H. Etnografia, inne kultury, kulinaria

Spotkania organizowane przez Instytut Filologii Wschodniosłowiańskiej UJ

<http://www.rubl.uj.edu.pl/wydarzenia/?wybor=3&w=4>

Al. Mickiewicza 9/11, Kraków

Kursy j. polskiego Varia Centrum Języka Polskiego (H)

<http://www.kurspolskiego.pl/pl/kursy/>

ul. Michałowskiego 2/2b, Kraków

Szkoła Języka i Kultury Polskiej UJ (H)

<http://www.uj.edu.pl/SL/>

ul. Garbarska 7A, Kraków

Spotkania z Japonią, kursy artystyczne w Centrum Manggha (Z)

<http://www.manggha.krakow.pl>

ul. M. Konopnickiej 26, Kraków

Programy Letnie Centrum Kultury Żydowskiej (H)

http://www.judaica.pl/index1.php?zmienn_jezyk=PL&podstrona=program_letni

ul. Meiselsa 17, Kraków

Galiczyjska Szkoła Smaku

<http://www.insertdesign.aspx.pl/szokolasmaku/index.htm>

ul. J. Konrada 63, Kraków

Warsztaty i lekcje w Starej Synagorze (Z)

http://www.mhk.pl/edukacja_synagoga.php

Muzeum Historyczne miasta Krakowa, Oddział stara Synagoga, ul. Szeroka 24, Kraków

Trasa Zabytków Żydowskich

http://www.krakow.pl/turystyka/trasy.php?id=trasy/zabytki_zydowskie/trasa.html

Instytut Cervantesa w Krakowie

<http://pruebas.varsovia.cervantes.es/pl/default.shtm>

ul. Kanonicza 12, Kraków

Instytut Francuski w Krakowie

<http://www.cracovie.org.pl/>

ul. Stolarska 15, Kraków

Goethe-Institut w Krakowie

<http://www.goethe.de/ins/pl/kra/plindex.htm>

Rynek Główny 20, Kraków

British Council w Krakowie

<http://www.britishcouncil.org/pl/poland.htm>

Rynek Główny 6, Kraków

Centrum Sztuki i Techniki Japońskiej „Manggha”

<http://www.manggha.krakow.pl/>

ul. M. Konopnickiej 26, Kraków

Centrum Kultury Żydowskiej

<http://www.judaica.pl/>

ul. Meiselsa 17, Kraków

Festiwal Kultury Żydowskiej

<http://www.jewishfestival.pl/>

Festiwal organizowany corocznie w okresie letnim, trwa ok. 10 dni

Festiwal Zupy

<http://www.teatrktto.pl/festiwal/zupa6/index.shtml>

organizator: Teatr KTO. Impreza trwa 1 dzień, organizowana jest w dzielnicy Kazimierz

Festiwal Pierogów

<http://www.biurofestiwalowe.pl/index.php>

organizator: Krakowskie Biuro Festiwalowe

Impreza trwa 2 dni organizowana jest na Rynku Głównym w Krakowie w sierpniu.

Bajit Chadasz

www.judaica.pl

Spotkania z kulturą żydowską – cykl imprez proponowany w ciągu 2 miesięcy w okresie jesiennym

Dni Kultury Białoruskiej

http://www.nzsap.nazwa.pl/dkb/?page_id=8

3-dniowa impreza organizowana raz do roku na wiosnę

I. Osiągnięcia techniki, obiekty przemysłowe i poprzemysłowe, militaria

Krakowski Szlak Techniki

http://www.krakow.pl/turystyka/trasy/krakowski_szlak_tekniki/

Huta Mittal Steel (Z)

<http://www.pttkhts.hg.pl/hts.html>

Wejście na teren huty może odbywać się po uzgodnieniu terminu z Biurem Hutniczego Oddziału PTTK oraz uzyskaniu zgody Dyrektora Naczelnego Oddziału Mittal Steel Poland S.A. Jacka Wolińskiego.

Elektrociepłownia Kraków (Z)

<http://www.eckrakow.pl/txt.html?msgId=772>

Zwiedzanie możliwe na zamówienie, po uzgodnieniu terminu dla grup zorganizowanych (uczniów szkół ponadpodstawowych, studentów i in.) od marca do listopada. Osoby indywidualne mogą zwiedzać zakład w Dni Otwarte organizowane zawsze w 2-gą lub 3-cią sobotę września.

Muzeum Inżynierii Miejskiej

<http://www.mimk.com.pl/>

Różnorodna oferta lekcji i warsztatów muzealnych, dostępnych na zamówienie

ul. św. Wawrzyńca 15, Kraków

Muzeum Lotnictwa Polskiego

<http://www.muzeumlotnictwa.pl/index.php>

ul. Jana Pawła II 39, Kraków

Istnieje oferta lekcji muzealnych oferowanych na zamówienie

Muzeum Historii AGH

<http://galaxy.uci.agh.edu.pl/~amber/muzeum/muzeum.html>

Częścią ekspozycji są m. in. dział historii rzemiosła i przemysłu oraz modelarium urządzeń górniczych i hutniczych

Al. Mickiewicza 30, Kraków

4. Podsumowanie

Celem opracowania było przedstawienie jak najszerszego spektrum istniejącej w Krakowie oferty z zakresu turystyki zainteresowań poprzez jej uporządkowanie i inwentaryzację. Opracowanie jednak z pewnością nie obejmuje całości tej oferty, z uwagi, jak wspomniano wyżej, na trudności z dostępem do informacji o niej, nieregularność występowania oraz, w przypadku jej części, niekomercyjny charakter.

Przedstawiona powyżej inwentaryzacja powinna być zatem uzupełniana i uaktualniana, aby mogła stanowić skuteczne narzędzie pracy dla przedstawicieli branży turystycznej. Wskazane wydaje się zwłaszcza utworzenie i wypromowanie specjalnej strony internetowej, na której turyści oraz przedstawiciele branży turystycznej będą mogli znaleźć informację o proponowanych sposobach realizacji zainteresowań (np. przy zastosowaniu klasyfikacji zaproponowanej w opracowaniu).

Inwentaryzacja pozwala na określenie luk i braków w istniejącej ofercie. Zwraca uwagę np. brak rozwiniętej oferty z zakresu turystyki kulinarnej, która zyskuje w ostatnim czasie ogromną popularność. Uczestniczenie w kursach kulinarnych, gotowania itp., jako element poznawania kultury danego kraju lub manifestacji określonego stylu życia stało się popularnym celem wyjazdów także do do miast, zwłaszcza włoskich i hiszpańskich. W Warszawie kursy kulinarne proponują znani szefowie kuchni. Obecnie prezentacja polskich tradycji kulinarnych w Krakowie odbywa się czasami jako uzupełnienie oferty kursów języka polskiego.

Wydaje się ponadto, iż duże znaczenie dla rozwijania przyjazdów w zakresie turystyki zainteresowań do Krakowa może mieć organizacja i popularyzacja dużych imprez o tematyce powiązanej z danym obszarem zainteresowań, pozwalających promować określone formy spędzania czasu wolnego oraz docierać z ofertą powiązaną z daną tematyką do zainteresowanego kręgu odbiorców. Typowym przykładem takich imprez są PROGRESSTeron, Warsztaty Gospel lub Festiwal Kultury Żydowskiej – docierają do szerokiej publiczności i pozyskują sympatyków dla określonych obszarów zainteresowań.

Zaletą powyższej inwentaryzacji jest wskazanie instytucji zaangażowanych w tworzenie oferty w zakresie turystyki zainteresowań. Nawiązanie współpracy tych instytucji z branżą turystyczną z pewnością może zaowocować wzbogaceniem oferty lub spowodować częstsze lub bardziej regularne proponowanie oferty już istniejącej.

Literatura

Richards G., Wilson J., 2006, *Developing creativity in tourist experiences: A solution to the serial reproduction of culture?*, Tourism Management, 27, 6, 1209-1223.

Tourism trends for Europe, 2006, European Travel Commission, <http://www.etc-corporate.org/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=100&ac=5>.